

Sygnatura akt IV U 446/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Grażyna Borzestowska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Łukasz Szramke

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2020 r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 20 lutego 2020 r., nr (...)

z udziałem A. Z.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że ubezpieczona A. Z. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 1 listopada 2016 r. do 31 lipca 2019 r. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w M.,

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. na rzecz skarżącej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 446/20

UZASADNIENIE

Płatnik składek (...) Spółka ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w M. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 20 lutego 2020 r., znak: (...) stwierdzającej, że A. Z. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1 listopada 2016 r. do 31 lipca 2019 r. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Jednocześnie organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne za poszczególne miesiące i lata w kwotach wskazanych w tej decyzji. Płatnik składek wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości i stwierdzenie, że A. Z. w okresie od 1 listopada 2016 r. do 31 lipca 2019 r. nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy o dzieło na rzecz płatnika składek (...) sp. z o.o. oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz spółki kosztów procesu według norm przepisanych. Wniósł też o przesłuchanie świadka A. F.. W uzasadnieniu odwołania spółka argumentowała, że wszystkie zawarte w spornym okresie pomiędzy spółką a A. Z. umowy były umowami o dzieło, a nie umowami zlecenia, ponieważ w zakresie wszystkich tych umów A. Z. otrzymała do wykonania ściśle określony zakres prac, a efektem ich realizacji było wykonanie konkretnego zindywidualizowanego dzieła.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. W ocenie pozwanego umowy zawierane pomiędzy płatnikiem składek a A. Z. były jedynie nazywane umowami o dzieło, a w rzeczywistości takimi umowami nie były, gdyż nie przewidywały osiągnięcia konkretnego i samoistnego w przyszłości rezultatu, a strony w istocie umówiły się w tych umowach na wykonywanie zwykłej, powtarzalnej pracy, która nie stanowi dzieła.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. dokonał wpisu do KRS w dniu 4 stycznia 2016 r. Jedynym wspólnikiem spółki jest I. Z., przy czym nie posiada on całości udziałów spółki. Organem uprawnionym do reprezentowania spółki jest zarząd, a do składania oświadczeń w imieniu spółki jest upoważniony każdy z członków zarządu samodzielnie. W skład zarządu wchodzi - Prezes Zarządu I. Z. i A. Z. - członek zarządu, jednocześnie wiceprezes zarządu. Spółka nie ustanowiła rady nadzorczej ani pełnomocnika.

(odpis pełny z KRS dot. spółki k. 61-64)

W okresie od 1 listopada 2016 r. do 31 lipca 2019 r. Prezes Zarządu I. Z. podpisywał z członkiem zarządu A. Z. (wcześniej: Z.) umowy o dzieło, których przedmiotem było wykonanie projektów graficznych, wielkoformatowych projektów graficznych, tworzenie serwisu internetowego, tworzenie map kolportażu, fotografii.

(kopie umów koperta k. 9 a.s.)

W okresie od 4 września 2019 r. do 3 października 2019 r. ZUS przeprowadził kontrolę płatnika składek między innymi w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenie społeczne, jak również zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. W wyniku kontroli stwierdzono, że płatnik składek zawierając z A. Z. umowy o dzieło, dokonał czynności prawnych dysymulowanych, tj. stwarzając pozór dokonania jednej czynności prawnej (umowy o dzieło) w rzeczywistości zawarł inną czynność prawną - umowy zlecenia, które stanowią tytuł do objęcia A. Z. obowiązkowo ubezpieczeniami społecznymi. W wyniku tych ustaleń organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, stwierdzając podleganie zainteresowanej do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia i ustalając wysokość składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanej z tytułu umowy zlecenia za okres od 1 listopada 2016 r. do 31 lipca 2019 r.

(akta kontroli ZUS)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie płatnika składek zasługiwało na uwzględnienie, jednak z innych przyczyn niż podnoszone w odwołaniu. Na rozprawie w dniu 4 listopada 2020 r. pełnomocnik płatnika składek podniósł zarzut nieważności zawieranych w okresie od 1 listopada 2016 r. do 31 lipca 2019 r. umów od chwili ich podpisania z mocy art. 58 § 1 k.c., jako umowy zawarte w sposób sprzeczny z art. 210 § 1 k.s.h.

W związku z tym należy wskazać, że w art. 65 k.c. zostały określone ogólne dyrektywy wykładni oświadczeń woli, które stosuje się nie tylko w celu ustalenia ich treści, ale także w celu stwierdzenia, czy dane zachowanie było w ogóle oświadczeniem woli, czy dana czynność prawna doszła do skutku oraz jaki jest jej charakter prawny. W ramach dyrektyw płynących z art. 65 § 1 k.c. sąd dokonując wykładni oświadczenia woli bada również ważność czynności prawnej, w tym, czy osoba, która złożyła dane oświadczenie woli, była do tego uprawniona. Sporne umowy zostały podpisane przez członków zarządu spółki prawa handlowego, będącymi jednocześnie wspólnikami spółki. Stąd też badając okoliczności, w których doszło do wyrażenia woli obu stron danej czynności prawnej, w tym przypadku umowy pomiędzy spółką a członkiem zarządu, należy sięgnąć do przepisów prawa handlowego.

W myśl art. 1 § 1 k.s.h. wszelkie sprawy dotyczące organizacji spółek prawa handlowego, w tym dotyczących organizacyjnej relacji pomiędzy organami spółki, a także czynności podejmowanych pomiędzy członkami zarządu

a spółką reguluje Kodeks spółek handlowych. Natomiast zgodnie z art. 2 k.s.h. w sprawach określonych w art. 1 § 1 k.s.h., a zatem również sprawach dotyczących wewnętrznej organizacji spółki i czynności podejmowanych przez poszczególne organy spółki i nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.

Z treści przywołanych wyżej przepisów wynika, że przy badaniu okoliczności, w których doszło do składania oświadczeń woli pomiędzy spółką a członkiem zarządu, zdolność do podejmowania czynności prawnych w imieniu spółki oceniamy według przepisów Kodeksu spółek handlowych, a treść czynności prawnej według przepisów Kodeksu cywilnego. W spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością stosownie do art. 210 § 1 k.s.h. w umowie między spółką a członkiem zarządu spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą wspólników. Zatem Kodeks spółek handlowych nie przewiduje możliwości zawarcia umowy cywilnoprawnej pomiędzy członkiem zarządu, a spółką reprezentowaną przez innego członka zarządu, jak również możliwości zawarcia umowy pomiędzy zgromadzeniem wspólników, a członkiem zarządu spółki. Umowy takie może zawierać wyłącznie rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą wspólników. Przepis art. 210 § 1 k.s.h. dotyczy zarówno umów związanych z pełnioną funkcją w zarządzie spółki, jak i umów zawieranych z członkami zarządu poza stosunkiem organizacyjnym. W tym miejscu dodać należy, że przepisy Kodeksu spółek handlowych w zakresie, w jakim nie odsyłają do możliwości odrębnych uregulowań w statucie spółki mają charakter przepisów bezwzględnie obowiązujących. Dlatego też sporne umowy (nazwane przez strony, które je podpisały umowami o dzieło) są umowami nieważnymi w rozumieniu art. 58 § 1 k.c., bowiem zostały zawarte w sposób sprzeczny z art. 210 k.s.h.

Trzeba podkreślić, że wprowadzenie art. 210 § 1 k.s.h. nie reguluje skutków jego naruszenia, jednak w judykaturze przeważające jest stanowisko, że naruszenie tego przepisu powoduje bezwzględną nieważność czynności prawnej - art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2019 r., I CSK 122/16 i przywołane tam orzecznictwo). W ocenie Sądu orzekającego w tej sprawie, umowa zawarta pomiędzy spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, reprezentowaną przez członków zarządu a innym członkiem zarządu jest umową nieważną od dnia jej podpisania i nie rodzi żadnych skutków, w tym skutków wynikających z ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 266).

Idąc dalej za wywodem poczynionym w cytowanym wyżej wyroku Sądu Najwyższego, w orzecznictwie Sądów przyjmuje się, że norma płynąca z art. 210 § 1 k.s.h. ma charakter bezwzględnie obowiązujący, nie można zatem w umowie spółki inaczej określić kręgu podmiotów uprawnionych do jej reprezentowania w sytuacjach wskazanych w tym przepisie. Nie ma tu zatem zastosowania art. 103 § 1 k.c., przewidujący możliwość potwierdzenia czynności dokonanych przez falsus procurator w odniesieniu do tzw. czynności prawnej kulejącej (negotium claudicans). Jeżeli bowiem czynność jest bezwzględnie nieważna od samego początku, nie ma możliwości jej potwierdzenia przez właściwy organ spółki. Tak samo z samego faktu wypłacenia członkowi zarządu wynagrodzenia na podstawie nieważnej umowy nie można wywieść skutku w postaci objęcia członka zarządu spółki obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Wynagrodzenie członka zarządu spółki wypłacone na podstawie nieważnej umowy nie wchodzi do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, gdyż umowa nieważna od samego początku nie rodzi obowiązku objęcia ubezpieczeniami społecznymi.

Wskutek powyższych ustaleń, że zawierane umowy były nieważne, Sąd nie badał, czy umowy te były faktycznie umowami o dzieło, czy też innymi umowami, dlatego też należało pominąć dowód z zeznań świadka A. F. na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż stał się on nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

W świetle powyższego Sąd uznał, że decyzja pozwanego nie odpowiadała prawu i dlatego też, stosownie do art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję zgodnie z żądaniem skarżącej (pkt I. wyroku).

Konsekwencją uwzględnienia odwołania było zasądzenie na rzecz skarżącej kwoty 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II. wyroku). Zgodnie z treścią art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Należy zauważyć, że stroną przegrywającą jest strona, której stanowisko nie zostało uwzględnione, a więc w rozpatrywanej sprawie – organ rentowy. Koszty należne skarżącej, tj. koszty zastępstwa procesowego, ustalono na

podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.).